



## Zápis z 5. jednání Řídícího výboru Rady vlády pro udržitelný rozvoj

### Termín a místo konání

Úterý 24. května 2016, hlavní budova Úřadu vlády České republiky, nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1 - Malá Strana, místnost č. 140.

### Přítomni

Jiří Dlouhý (Společnost pro trvale udržitelný život), Otakar Hampl (MZe), Igor Hartmann (MMR), Anna Kárníková (tajemnice RVUR, vedoucí OUR ÚV ČR), Pavlína Kulhánková (MPO), Aleš Kuták (OUR ÚV ČR), Zbyněk Machát (OUR ÚV ČR), Bedřich Moldan (Výbor pro strategické řízení a implementaci principů udržitelného rozvoje), Anna Pasková (MŽP), Martin Polášek (OUR ÚV ČR), Jakub Rudý (OUR ÚV ČR), Václav Šebek (OUR ÚV ČR), Vladimír Špidla (ÚV ČR), Jaroslav Šulc (ČMKOS), Petr Švec (Výbor pro udržitelné municipality), Michaela Valentová (OUR ÚV ČR), Jan Žůrek (Česká podnikatelská rada pro udržitelný rozvoj)

### Program jednání

- 1) Zahájení
- 2) Informace o postupu strategického dokumentu *Česká republika 2030*
  - a. závěrečné projednání Vize ČR 2030
  - b. informace o postupu prací na vyhodnocení rozvoje České republiky v letech 2010 – 2015
  - c. vyhodnocení SRUR 2010 – 2015
  - d. zhodnocení průběhu a výstupů kulatých stolů a informace o postupu práce na klíčových oblastech rozvoje ČR
- 3) Různé

### Přílohy

- 1) prezentace Anny Kárníkové
- 2) prezentace V. Šebka k Analýze rozvoje ČR
- 3) prezentace M. Valentové k hodnocení SRUR 2010 – 2015

## K bodu programu č. 1: Zahájení

**Anna Kárníková** přivítala zúčastněné. Předložený program jednání byl jednomyslně schválen. S ohledem na ohlášený pozdní příchod V. Špidly byl pouze upraven sled projednávaných bodů. Termín dalšího jednání byl stanoven na pondělí 6. června od 15:00 v místnosti 201, zde budou představeny klíčové oblasti upravené dle výsledku kulatých stolů a dalších připomínek.

## K bodu programu č. 2: Informace o postupu strategického dokumentu Česká republika 2030

**A. Kárníková** prezentovala postup přípravy strategického dokumentu *Česká republika 2030*, její prezentace je k zápisu připojena jako příloha č. 1.

Interní konzultace s předsedou vlády proběhne 2. června. Došlo k přesunu termínu 31. jednání RVUR, nový termín byl stanoven na 18. července 2016. RVUR by měla vzít draft na vědomí a uložit jeho dopracování; poté bude zahájena jednokolová elektronická konzultace.

**Jaroslav Šulc** vyjádřil svou obavu nad způsobem vytvoření syntézy z dílčích podkladů a navrhl tuto činnost svěřit zkušenému expertovi. Návrh J. Šulce podpořila **Anna Pasková**. **A. Kárníková** vysvětlila, že podklady nevznikají v izolaci, nicméně tato skutečnost nezaručuje systémový pohled na všechny oblasti ani jejich vnitřní koherenci. Jako řešení se nabízí využít rozšířenou SEA, která umožňuje zhodnotit vnitřní koherenci strategického dokumentu, resp. jeho draftu. Vedle toho bude text strategického dokumentu podroben celkové redaktorské úpravě (osloven V. Kotecký, příp. členové ŘV RVUR mohou doporučit jiného vhodného adepta). **Jiří Bendl** navrhl využít zkušenosti Bedřicha Moldana.

Zamýšlená analýza relevance Cílů udržitelného rozvoje (*Sustainable Development Goals*, dále jen „SDGs“) se bude týkat domácích politik, MZV se zaměří na záležitosti týkající se zahraniční politiky (mezinárodní organizace, rozvojová spolupráce) a je součástí přípravy aktualizace Koncepce zahraniční politiky ČR. Implementace se proto kompetenčně dělí mezi ÚV a MZV.

**Petr Švec** doplnil k otázce přípravy indikátorové sady, že v rámci projektu NSZM vzniká sada *headline* indikátorů pro místní úroveň vztažených k SDGs. **A. Kárníková** doplnila, že v otázce indikátorů pro nižší úroveň vládnutí je příslib ze strany D. Koppitz, ředitele Odboru regionální politiky MMR, poskytnout součinnost v této věci.

### *Zhodnocení průběhu a výstupů kulatých stolů*

Formát kulatých stolů: každý kulatý stůl byl rozdělen na dvě části. V první se diskutovala jednotlivá témata, bylo ověřováno, zdali byla zvolena nosná perspektiva a bylo možné navrhovat doplnění podkladového materiálu. V druhé fázi potom přítomní diskutovali návrh strategických cílů a mohli navrhnout cíle nové, resp. reformulovat (zpřesňovat, doplňovat) cíle navržené. Účast byla hojná, kolísala mezi 50-70 účastníky, slabým místem bylo nízké zastoupení soukromého sektoru, který reprezentovali zejména zástupci velkých konzultačních firem, podnikatelských platforem a zemědělských subjektů v případě kulatého stolu k ekosystémům. Dle zpětnovazebních dotazníků bylo hodnocení kulatých stolů kladné (1 – 2 při školním známkování). Z každého kulatého stolu existuje i zápis vypracovaný facilitátory.

**Bedřich Moldan** poděkoval a pogrataloval za zdařilý průběh kulatých stolů.

## Závěrečné projednání Vize ČR 2030

**A. Kárníková** stručně představila předkládaný text. Vychází z vize, která byla součástí Strategického rámce udržitelného rozvoje (dále jen „SRUR“). Do její textace se promítly jak změny navržené MPO v návrhu vlastní vize, tak podněty z jejího projednávání ve výborech RVUR. Text je rozdělen na obecnou preambuli a samotnou vizi. Ve strategickém dokumentu je její místo mezi analýzou rozvoje a klíčovými oblastmi.

Dle **P. Kulhánkové** není vhodné, aby vize obsahovala formulaci o „odstranění všech typů nerovností“, odstraňování některých nerovností (majetková, příjmová, náboženského vyznání) není žádoucí.

**I. Hartmann** ocenil, že vize obsahuje preambuli. Nicméně nerozumí sousloví „svobodný stát“. Vysokou kvalitu života není možné zajistit všem lidem, stát má vytvářet podmínky umožňující lidem různé typy aktivit vedoucí ke zlepšování jejich života. Pokud jde o nerovnosti, souhlasí s P. Kulhánkovou. Ve vizi zcela postrádá inovace. Ze strategické vize SRUR navrhuje ještě doplnit odrážku „ČR je společností, naplňující materiální a duchovní potřeby jednotlivce při minimalizaci sociální exkluze a patologických forem sociálního chování (kriminalita, násilí na slabších, příživnictví, korupce, politický extremismus, xenofobie a rasismus).“ Rovněž by se nemělo mluvit o přírodních požadavcích, ale přírodních podmínkách.

**J. Dlouhý** v preambuli vize postrádá jeden ze základních principů udržitelného rozvoje: udržitelný život ve smyslu práv budoucích generací. **P. Švec** podpořil připomínku J. Dlouhého: kvalita života by měla být formulována jako dlouhodobý cíl. Upozornil rovněž na absenci tématu vládnutí.

**A. Kárníková** navrhla nerovnosti redefinovat jako strukturální nerovnosti (nerovnost v přístupu k veřejným službám, resp. základní limit rozvoje potenciálu každého člověka). Vize by ve svém usilování měla být maximalistická, nelze říci, komu nezjišťovat vysokou kvalitu života. Nicméně institucionální perspektiva státu, který se občanům umožňuje realizovat, je v textu obsažena stejně jako důraz na aktivní občanství. Navíc je tím naplněn i princip Agendy 2030 „leave no one behind“.

**J. Žůrek** navrhl zmírnit formulaci na „zmírňovat strukturální nerovnosti“, neboť pojem „odstranění nerovností“ implikuje ztrátu diverzity a rozmanitosti.

**J. Šulc** se nebrání tomu, aby vize byla maximalistická, nicméně nesmí být utopistická, uvedl konkrétní příklady růstu exekucí či další příklady z důchodové komise. Ani zde neexistuje řešení na zajištění důstojného stáří či eliminace bezdomovectví. Líbivé, ale neuskutečnitelné formulace je třeba škrtnat.

Debata byla zakončena diskusí o pojmu sociálně-tržní ekonomika. Pojem je užíván v německém kontextu a odkazuje k provázanosti sociálního a ekonomického pilíře, tj. dává ekonomický systém do souvislosti s potřebami společnosti.

## Analýza rozvoje ČR 2010 – 2015

**V. Šebek** uvedl materiál, který vychází z práce Drahomíry Dubské, nicméně došlo k určitým úpravám: analýza byla strukturována dle klíčových oblastí a doplněna o části textů z podkladových materiálů pro kulaté stoly, které hodnotily dosavadní vývoj. Využity byly rovněž indikátory ze Situační zprávy ke SRUR. **V. Šebek** představil oblast *Lidé a společnost a Hospodářský model*, **A. Kuták** oblast *Ekosystémy* a **M. Polášek** oblast *Vládnutí*. Zaměřili se také obsah analýzy a zdůvodnili, proč byly vybrány jednotlivé indikátory. Analýza rozvoje je k zápisu připojena jako příloha č. 2.

**A. Pasková** požádala o definice všech indikátorů, které byly v analýze využity. S odkazem na jednání ŘV RVUR ze dne 5. dubna 2016 rovněž požádala o poskytnutí seznamu všech indikátorů, z nichž analýza vychází, aby jej MŽP jako spolugestor ČR 2030 mohlo doplnit. V analýze zatím postrádá témata zdraví společnosti, znečištění ovzduší (nejen skleníkové plyny) a dopravu, resp. mobilitu v sídlech.

**J. Šulc** doplnil, že otázku, co v analýze chybí, bude možné odpovědět až se znalostí jednotlivých klíčových oblastí. Nicméně v tuto chvíli v analýze rovněž postrádá témata zdraví a bezpečnost. Velkou krizi zažíváme ve vládnutí a to na všech úrovních, její rozsah je plošný a nestructurovaný. Na nižších úrovních se projevuje kupř. nezájmem o starostování, na vyšších pak nekoncepčností rozhodování. Pro překonání tohoto deficitu byla obnovena RVUR a vrácena na Úřad vlády, prostřednictvím expertiz a doporučení má radit vládě. Nicméně v týmu OUR postrádá starší a zkušenější pracovníky.

**I. Hartmann** upozornil, že předložená analýza neodpovídá předchozí dohodě na jejím obsahu. Měla obsahovat části týkající se proměny kontextu agendy udržitelného rozvoje v letech 2010 – 2015 (to lze z předloženého textu odvodit), hlavní rysy vývoje ČR v tomtéž období, včetně hodnocení SRUR (předloženo samostatně, některé závěry by se zde měly objevit, viz dále) informace o vnitřních předpokladech rozvoje ČR a o výběru klíčových oblastí. Klíčové oblasti měly tedy vyplynout až z analýzy rozvoje, tj. analýza neměla být podle nich již strukturována. Nyní je postup dán tím, že je dodělávána analýza k oblastem, které vznikly klastrováním tezí. Tento postup je nicméně rovněž možný. Tuto informaci o původu klíčových oblastí je třeba zdůraznit. Za zklamání považuje, že analýza neobsahuje vnější kontexty (globální megatrendy). Tento aspekt považuje za důležitý a měl by být doplněn. V závěru by měl být obhájen výběr klíčových oblastí. Výběr je třeba zdůvodnit tak, aby byl pochopitelný a srozumitelný pro budoucí čtenáře strategie.

Obsah analýzy porovnával rovněž s podklady pro kulaté stoly, které analýza dle jeho názoru nevyužívá dostatečně, některá témata jsou zastoupena disproportčně. Přípomínky zašle v písemné podobě. Chybí věcná redakce, dokument je nevyvážený (např. v počtu grafů u jednotlivých oblastí). Měly by být vynechány vysvětlující pasáže a teoretické pasáže (proč je dobrá problematika krajiny a ekosystémů). Je třeba zvážit výběr indikátorů (viz předřečníci).

**J. Šulc** navrhl, aby grafy v Analýze rozvoje byly sjednoceny a pokrývaly vždy stejný časový rozsah, např. let 2000 – 2015, a v obdobném formátu byla vyjádřena i predikce vývoje grafu.

**P. Kulhánková** přislíbila dodat své poznámky písemně zejména k oblasti *Hospodářského modelu*. V analýze postrádá analýzu podnikatelského prostředí a struktury hospodářství jako takového.

**M. Polášek** reagoval s tím, že analýza je polo odborný text, charakter textu klíčové oblasti se nijak nemění a upozornil na problematičnost indikátorů u vládnutí, ze SRUR byly využity 2 indikátory (volební účast a index vnímání korupce).

Dle **B. Moldana** nemusí být analýza propracována natolik detailně, jak požadovali předřečníci. Přivítal její rozdělení na 6 klíčových oblastí – detailní analýza nepromění vyznění a charakter klíčových oblastí, analýzu netřeba rozšiřovat. Na závěr vyjádřil svou pochybnost, mají-li být principy udržitelného rozvoje součástí klíčové oblasti *Vládnutí*.

**J. Dlouhý** navrhl využít v klíčové oblasti *ČR ve světě a v zahraničí* indikátor ODA.

**V. Špidla** se vyjádřil ke klíčové oblasti *Vládnutí*: slabinou je tvorba a implementace politik, tento problém si zasluhuje důkladnou analýzu. Grafy v ekonomické části nejsou dostatečně popsány a nejsou tedy srozumitelné. Upozornil na rozdíl ve statistice odpadů, dotázal se tedy, jaké údaje jsou brány v úvahu? V této věci by se přiklonil na stranu ČSÚ, ačkoliv jeho data jsou v rozporu s údaji MŽP. V dokumentu postrádá analýzu, kam jsme se pohnuli v nejhrušším smyslu, např.: podíl průmyslu – pokračuje přechod ke službám? - i provedení standardizovaných přepočtů (např. v otázce energetické efektivity).

**J. Šulc** v návaznosti na své předřečníky formuloval otázku, která by měla být klíčová pro strategický dokument: čím se bude v roce 2030 živit jádro produktivní populace? Nelze zakrývat objektivní rozpor mezi ekologií a ekonomikou. Pokud řekneme, že české země jsou v posledních 120 letech přeindustrializované (podíl průmyslu z hlediska HDP či příjmů domácností; zátěž krajiny; přepravní náročnost; struktura českého průmyslu z hlediska energeticky náročných výroby), je třeba odpovědět na otázku, jsou-li dosavadní trendy správné a jsme-li připraveni na přechod k jinému než převážně industriálnímu profilu? Pokud ano, k jakému chceme jít? A je tento odolný vůči krizím? Je třeba říct, jaká bude přidaná hodnota a jaké budou ztráty této změny, což nelze provést bez detailních propočtů. To nelze udělat od stolu, pokud se nechceme vystavit nebezpečí subjektivismu a voluntarismu, kterým nesmí prognostika podléhat.

**V. Špidla** zdůraznil, že česká ekonomika není soběstačná a otázku po její budoucnosti je třeba vždy řešit v širším kontextu, který zatím v analýze chybí.

**V. Smrž** se vrátil k otázce indikátorů odpadů a vyjádřil svou naději, že jednání s ČSÚ jsou na dobré cestě. Odpadové hospodářství v ČR řídí plány odpadového hospodářství a není tedy důvod, proč nevyužívat dat MŽP. Data ČSÚ nemají v této věci potřebnou míru detailu. Vyjádřil rovněž svou pochybnost, jak se indikátor odpadů váže k indikátorům SDGs.

Dle **J. Žurka** v analýze chybějí firmy, otázka kapitálu (2 typy bohatého kapitálu: investující a oligarchický) a majetkových nerovností. ČR si podle něj nestojí špatně, je třeba vybrat relevantní vztahnou soustavu, nikoliv Německo či Dánsko, ale Rumunsko, Polsko či Slovensko.

**O. Hampel** podpořil J. Žurka s důrazem na firmy a rozlišení druhů kapitálu, v klíčové oblasti *Lidé a společnost* mu chybí důraz na fungující rodinu a lidský kapitál, proto by bylo do analýzy třeba zapojit i demografické aspekty. Na závěr podpořil rozšíření spektra použitých indikátorů.

**P. Švec** upozornil, že v analýze *Udržitelných sídel* vypadla oblast kompetence územní veřejné správy.

**A. Kárníková** shrnula diskusi a úkoly:

- popsat mechanismus vzniku a tvorby klíčových oblastí, provázat podkapitoly klíčových oblastí s analýzou rozvoje
- využít indikátory ze SRUR i další, které by měly být zahrnuty v budoucím monitorovacím mechanismu (diskuse ve Výboru pro indikátory udržitelného rozvoje)
- otázka bezpečnosti: Řídící výbor se již shodl na příklonu ke konceptu resilience a využití mainstreamingového přístupu, nikoliv však na tvorbě 4. (bezpečnostního) pilíře udržitelného rozvoje
- resorty mají komentovat (vnitřním připomínkovým řízením) až podklady pro RVUR

**M. Valentová** představila vyhodnocení SRUR, její prezentace je k zápisu připojena jako příloha č. 3. **A. Kárníková** doplnila, že přílohy, tedy podkladové dokumenty, na jejichž základě bylo hodnocení vypracováno, budou ještě doplněny a členům a členkám RV poskytnuty jako příloha k tomuto dokumentu. Hodnocení bude ještě konfrontováno se strategickými mapami vypracovanými MMR, tj. bude možné určit, které dokumenty nebyly do hodnocení ze strany rezortů zahrnuty. Upozornila na nejasnost toho, co vlastně znamená vyhodnocení SRUR. Může jím být vyhodnocování indikátorů, pokud by měla být vyhodnocována opatření, bylo by nutné jich vyhodnotit 400 a není jisté, zdali by výsledek měl vypovídající hodnotu o udržitelném rozvoji v ČR. Nový strategický dokument musí být jednodušší, neměl by obsahovat opatření a strategické cíle by měly být jasně stanovené a vyhodnotitelné.

**I. Hartmann** kvitoval s povděkem vypracování této analýzy, informace považuje za cenné. Smutným zjištěním je, že prioritní osa Rozvoj území je resorty opomíjená – resortní strategie postrádají územní dimenzi. Požádal o zaslání příloh v tisknutelné podobě.

**O. Hampl** položil otázku, jsou-li resortní priority v souladu s jejich kompetencemi? Naplňují je či jim nedostávají? Název „Hodnocení naplňování SRUR“ považuje za příliš silný, vzhledem k tomu, že neobsahuje vyhodnocení konkrétních opatření. Byla naplněna opatření? Jaký byl jejich vliv? Navrhl rovněž doplnit indikátory, neboť indikátory stanovené ve SRUR pro jednotlivé cíle nepovažuje za dostatečné. **I. Hartmann** reagoval s tím, že v současné době nelze ex-post stanovovat další indikátory, analýzu by to neúměrně zatížilo. Hodnocení indikátorů by nemělo být součástí hodnocení SRUR, nýbrž Analýzy rozvoje.

**A. Pasková** poděkovala za vypracování analýzy, nicméně sama ji považuje spíše za začátek. Apelovala, aby úsilí o komplexní vyhodnocení SRUR pokračovalo. Pokud jsou podklady v různorodé (a tedy v některých případech i nedostatečné) kvalitě, mělo by následovat jejich doplnění. Pokud jde o indikátory, je třeba jejich vyhodnocení spárovat s trendy a porovnat se specifickými cíli, tedy zapadají-li cíle do trendů, jež lze vyvodit z interpretace indikátorů, nicméně indikátorovou sadu dle jejího názoru není třeba doplňovat.

**A. Kárníková** odpověděla, že si lze představit 2 typy vyhodnocení: 1) vyhodnocení indikátorů, kdy indikátory jsou proxy pro strategické cíle (indikátory vypovídají o cílech); 2) jít pod strategické cíle na úroveň opatření, nicméně z kapacitních důvodů OUR není této variantě nakloněno; lze cvičně rozebrat jedno takové opatření a následně diskutovat o tom, je-li takový přístup relevantní. **I. Hartmann** upozornil, že druhý přístup předpokládá nové šetření na resortech. **M. Valentová** upozornila, že ani dotazník rozeslaný na resorty neobsahoval otázku po opatřeních, uvedly je proto jen některé z nich. **O. Hampl** souhlasil s tím, že nelze jít na úroveň vyhodnocení resortních strategií a je třeba se držet na úrovni naplňování strategického rámce. Pokud jde o indikátory, neměl na mysli vytváření nových nástrojů, ale využití stávajících, které jsou k dispozici (např. natalita, stárnutí populace). **I. Hartmann** upozornil, že opatření ze SRUR nebyla kvůli neschválení jeho implementace sledována a jejich vyhodnocování v současné době ex post považuje za sisyfovský úkol, který ve stávající situaci nemá smysl. **A. Kárníková** doplnila, že SRUR i současný strategický dokument jsou dokumenty zastřešující, které mají být naplňovány strategiemi na nižší úrovni.

Zapsal: Mgr. Jan Mareš  
Ověřila: PhDr. Anna Kárníková  
Praha, 24.05.2016